

İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ YENİ HEDEF GRUPLARI DAHİL ETMEK

HAK EĞİTİMİ EYLEM PROGRAMINDAN ÖĞRENİLEN DERSLER

HAK EĞİTİMİ EYLEM PROGRAMI NEDİR?

Hak Eğitimi Eylem Programı (REAP), Uluslararası Af Örgütü Norveç Şubesi önderliğinde yürütülen on yıllık uluslararası insan hakları eğitimi girişimidir. REAP, Uluslararası Af Örgütü tarafından İsrail, Malezya, Moldova, Fas, Polonya, Rusya, Slovenya, Güney Afrika, Tayland ve Türkiye’de uygulanmıştır. REAP proje ortakları, yerel ihtiyaçları değerlendirdikten sonra, hedef gruplar ve ülkedeki insan hakları gündemiyle ilgili insan hakları başlıklarını belirlemektedir. REAP’in ana unsuru, toplumdaki rolleri ya da konumları itibarıyla daha geniş bir kitleyi ya da grupları etkileyebilecek bireylere; yani “çarpan etki yaratanlara” lara insan hakları eğitimi verilmesidir. REAP sayesinde proje ortakları olumlu insan hakları etkileri yaratmakta ve Uluslararası Af Örgütü’nün amacı olan dünya genelinde bir insan hakları kültürünün inşasına katkıda bulunmaktadır.

YENİ HEDEF GRUPLARA ULAŞMAK

İnsan hakları eğitimi, bireylerin ve grupların insan hakları meseleleriyle ilgilenmelerini sağlamak açısından hayli etkili bir yöntem olabilmektedir. Daha önce örgütle hiçbir ilişki kurmamış ya da insan hakları

meselelerine aşına olmayan kişilere ulaşan Uluslararası Af Örgütü, insan hakları eğitimi yoluyla insanların kendilerinin ve başkalarının haklarına dair düşünme biçimlerini değiştirmeye başlamıştır. Örneğin, Uluslararası Af Örgütü Slovenya Şubesi ve İsrail Şubesi marjinal topluluklarla ilgili çalışmalarında önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Türkiye’de REAP din görevlileriyle çalışmıştır. Fas’ta REAP tarafından kolluk görevlilerinin dahil olduğu bir program uygulanmıştır. Tüm bu çalışmaların ortak noktası, yerel topluluk

Uluslararası Af Örgütü Fas Şubesi üyelerinin 2008’de Uluslararası Kadınlar Günü öncesinde Rabat’ta yaptığı gösteri.

örgütlenmelerinden devlet görevlilerine kadar, farklı proje ortaklarıyla birlikte çalışma avantajının sağlanmış olmasıdır. İnsan haklarıyla ilgili meselelere ilişkin bilinç yükseltme ve bu meselelerin çözümünde bilgi temelli eylem yoluyla ortak çalışmaların yürütüldüğü REAP projeleri tutumları ve yaşamları değiştirmiştir.

“Çalıştaylarda sahip olduğumuz hakları konuşmak önemli; öte yandan, yükümlülüklerimiz de var... En önemlisi, insan hakları alanında gençlerin önderlik yapmaya başlamaları... Birbirlerine önem verdiklerini gösteriyorlar; birbirlerine saygı göstermeye başladılar. Hatta, Slovenya’daki Romanların durumunu anlamaya başladılar.”

Simona Kemperle, Uluslararası Af Örgütü Slovenya Şubesi

“Sorun yaşayan insanlara yardım etmenin ne denli önemli olduğunu; hepimizin eşit olduğunu ve hiç kimsenin insan haklarının bir başkasının haklarından daha önemsiz olmadığını fark ettim.”

REAP proje katılımcısı, Slovenya

MARJİNAL TOPLULUKLARLA ÇALIŞMAK

REAP projeleri yerel ihtiyaçları ve insan hakları meselelerini ele almaktadır. REAP, Slovenya’da Romanlara karşı ayrımcılık ve lezbiyen, gay, biseksüel ve transeksüel (LGBT) konularında gençlerle çalışarak marjinal topluluklara ulaşmıştır. Slovenya’da her yıl 100’den fazla REAP çalıştayı düzenlenmektedir ve bu toplantılarda 2,000’den fazla kişi insan hakları alanında eğitim almakta ve bilinç yükseltmektedir. Çalıştaylar hafta sonları insan hakları seminerleri ya da gençlerin kampanya ya da savunuculuk çalışmalarına dahil olmalarına yönelik bir günlük eğitim seminerleri şeklinde düzenlenmektedir. REAP, çarpan etki yaratan bu gençlerin çalışmalarını desteklemek üzere, çocuklara yönelik insan hakları yayınları hazırlamıştır. Örneğin, Roman çocukların kültürünü ve gündelik yaşantılarını anlatan Jogada adlı resimli kitap, Roman çocuklar ve Roman örgütü Drustvo Zaveznikov Mehkega Pristanka (Yumuşak Yerleşim İttifakı Topluluğu) ile yakın işbirliği içinde geliştirilen bir projedir.

Slovenya’nın Ljubljana kentinde Uluslararası Af Örgütü yaz gençlik kampının katılımcılarının Tunus’taki işkence olaylarına karşı yaptıkları gösteri.

REAP İsrail’de kadınların, çocukların ve mültecilerin hakları ve insan ticareti ile ilgili insan hakları konularında çalışmaktadır. Uluslararası Af Örgütü İsrail Şubesi, Bedevilere yönelik ayrımcılık gibi yerel meselelerle ilgili çalışmalar da yürütmektedir. Sonuç olarak, proje ortaklarından biri olan New Israel Fund’s Empowerment and Training Centre (Yeni İsrail Fonu Güçlendirme ve Eğitim Merkezi) “Bedevi Toplumu Savunucuları için İnsan Hakları” başlıklı yeni bir eğitim çalışması başlatmıştır. REAP’in İsrail’deki çalışmaları tutum, davranış ve inançları değiştirmeye; ayrımcılığı azaltmaya; karşılıklı saygıyı güçlendirmeye ve barış içerisinde bir arada yaşamayı desteklemeye başlamıştır.

“Diyanet İşleri Başkanının kadınlara yönelik şiddetin İslam dinine aykırı olduğunu açıklaması önemli bir andı. Bu hepimiz için büyük bir andı, çünkü iki yıldır din görevlileriyle çalışıyoruz ve bu oturumlarda tüm bu konuları konuşma fırsatı yakaladık... Katılımcılar çok açıldı ve destekleyiciydi; küresel insan hakları hareketinin bir parçası olmak istiyorlar.”

Murat Çekiç, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesinin Kadına Yönelik Şiddete Son! Kampanyası kapsamında düzenlediği otobüs gezisi eylemi dahilinde açılan bilgilendirme ve kampanya masası.

DİN GÖREVLİLERİYLE ÇALIŞMAK

REAP'in girişimleri sonucunda 215'den fazla din görevlisi insan hakları konusunda çarpan etki yaratmak üzere başarıyla eğitim aldı. Örneğin, il müftülerinin, müftü yardımcılarının, erkek ve kadın vaizlerin ve imamların çarpan etki yaratmak üzere eğitim almalarına yönelik uzun vadeli projenin Türkiye'de özellikle camilere giden erkekler ve Kur'an kurslarına katılan kadınlar üzerinde etki yarattığı düşünülmektedir. Uluslararası Af Örgütü çalışanları ve gönüllüleri, insan haklarına ve özellikle kadın haklarına saygının kapsayıcı bir şekilde toplumun tüm kesimlerinde güçlendirilmesi konusunda din görevlilerine yönelik iki günlük temel eğitim programları düzenlemektedir. Eğiticiler, Uluslararası Af Örgütü'nün Kadına Yönelik Şiddete Son eğitim paketini de içeren çeşitli öğrenme modüllerini kullanmaktadır. Bu çalışma, evrensel insan hakları düşüncesinin Türkiye'de daha geniş bir kitleye iletilmesi açısından büyük bir adımdır. Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi, REAP eğitiminin doğrudan bir sonucu olarak kadına yönelik

şiddetin Diyanet İşleri Başkanı tarafından kınamasının bu çalışmanın en büyük başarılarından birisi olduğunu söylemektedir.

REAP'in çalışma yöntemlerinden birisi, yürütülen çalışmaların karşılaştırılması ve görüş alış verişini için Uluslararası Af Örgütü şubeleri arasında ziyaretlerin yapılmasıdır. Örneğin, Uluslararası Af Örgütü Fas Şubesi 2007 yılında Türkiye'yi ziyaret ederek REAP çalışmalarını ve eğitim oturumlarını izlemiştir. REAP'in imamlarla birlikte yürüttüğü çalışmayı izleyen Uluslararası Af Örgütü Fas Şubesi, çarpan etki yaratmak için din görevlilerine ulaşmanın taşıdığı potansiyelleri fark etmiştir.

KOLLUK GÖREVLİLERİYLE ÇALIŞMAK

Uluslararası Af Örgütü Fas Şubesi, Uluslararası Ceza Reformu örgütü ile işbirliği içerisinde yürüttüğü çalışmalarda, kolluk alanında çarpan etki yaratacak kişilerin eğitimiyle insan hakları alanında olumlu bir etki yaratmıştır. Bu hedefle grupla yürütülen REAP çalışmaları kolluk görevlilerinin eğitimi üzerine yoğunlaşmaktadır.

Bu proje, Fas Cezaevleri İdaresinde görevli 40 kişiye uluslararası insan hakları hukukunun yerel düzeyde uygulanması konusunda verilen eğitimle başlamıştır. Bu eğitimden sonra cezaevi koşullarında iyileşmeler sağlanmış ve cezaevleri tutuklu yakınlarının ve yerel STK'ların ziyaretlerine daha açık hale gelmiştir. Fas'taki REAP proje ortakları, ayrıca, insan hakları ilke ve standartlarını kolluk görevlilerinin eğitim müfredatına dahil eden programın geliştirilmesi konusunda yetkililere destek sağlamıştır.

“En büyük başarılarından birisi, başka insanların hakları konusunda harekete geçme isteğinin yaratılmış olmasıdır. Konu sadece insan haklarını ya da bu hakların taşıdığı önemi anlamaktan ibaret değildir; aynı zamanda bizim de bir şeyler yapabileceğimiz konusudur.”

Danit Shaham, Uluslararası Af Örgütü İsrail Şubesi

“Uluslararası Af Örgütü, örgütün Fas’lı yetkilerin gözündeki imajının değişmesine katkıda bulunmuştur. Önceleri düşmanca bir tavır takınan Fas’lı yöneticiler güvenilir bir ortak olarak Uluslararası Af Örgütüyle işbirliği yapmaya başlamıştır. Uluslararası Af Örgütü’nün Fas Kralına yaptığı ziyaret bu durumun bir göstergesidir. Fas Şubesi tarafından hazırlanan insan hakları el kitabının Krala sunulduğu bu ziyarette Kral Fas’ta insan hakları eğitiminin geliştirilmesine yönelik çabalardan övgüyle söz etmiştir.”

REAP proje ortağı, Fas

Uluslararası Af Örgütü ve İsraili izcilerin 2008 yılında Pekin Olimpiyatları için düzenledikleri bir günlük eylem.

TAVSİYELER

REAP'IN TEMEL TAVSİYELERİ

■ Yeni hedef gruplarla çalışmak herkes için insan hakları kültürünün inşasına katkı sağlamaktadır.

Yeni gruplarla yürütülen çalışmalarda yerleşik inançların ya da görüşlerin aşılması güç olabilir. Tutarlı ve uzun vadeli bir işbirliği ilişkisine bağlı kalmak, güven inşasının temelini oluşturacaktır. Bu yaklaşım, içinde yaşadıkları topluluklarda toplumsal değişimin aktif araçları haline gelebilecek kişileri sürece dahil edecektir.

■ İnsan hakları eğitimi, yeni hedef grupların insan hakları mücadelesine katılmasını sağlayan başarılı bir yöntem olabilmektedir. Özellikle eğitim ve insan hakları eğitimi

çalışmaları yerel sorunları içerecek şekilde düzenlendiğinde, yeni hedef gruplarla birlikte yürütülecek çalışmalar belirli insan hakları meselelerinin çözümünde gerçek bir ilerlemenin kaydedilmesini sağlayabilir. Yerel örgütlerle ve/veya yerel ya da merkezi hükümet yetkilileriyle ortaklıkların kurulması bu amacın gerçekleşmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

■ Marjinal grupların insan hakları eğitimi çalışmalarına dahil edilmesi bu grupların güçlenmelerine yol açabilmektedir.

İnsan hakları eğitimi, marjinal gruplara kendi kaygılarını, inançlarını ve değerlerini ifade etmeleri için ses kazandırabilir. İnsan hakları eğitiminin savunmasız gruplara kazandırdığı bilgi ve beceriler insan hakları ihlalleriyle mücadelede önemli bir araç haline gelmektedir.

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Uluslararası Af Örgütü, ağır insan hakları ihlallerini sonlandırmak için 2.2 milyon üyesiyle, 150'den fazla ülke ve bölgede kampanyalar yürüten küresel bir harekettir.

Vizyonumuz, İnsan Hakları Evrensel Bildirisi ve diğer uluslararası insan hakları standartlarında belirtilen bütün insan haklarının herkes tarafından kullanıldığı bir dünyadır.

Uluslararası Af Örgütü tüm hükümetlerden, siyasi ideolojilerden, ekonomik çıkarlardan ve dinlerden bağımsızdır ve çalışmaları üyelikleri ve kamusal bağışlarla desteklenir.

Mayıs 2010
Index: POL 32/004/2010

Amnesty International
International Secretariat
Peter Benenson House
1 Easton Street
London WC1X 0DW
United Kingdom
www.amnesty.org